

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 12.12.1995
COM(95) 619 def

95/0333 (SYN)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

en

Voorstel voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

betreffende het houden van wilde dieren in dierentuinen

(door de Commissie ingediend)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

De Commissie deelt de Raad mede dat zij, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, besloten heeft haar voorstel van 31 juli 1991 voor een richtlijn van de Raad tot vaststelling van minimumnormen voor het houden van dieren in dierentuinen⁽¹⁾ in te trekken en te vervangen door het bijgaande voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende het houden van wilde dieren in dierentuinen. Een dergelijke aanbeveling is verantwoord in het licht van het belang dat het Europees Parlement, de dierentuinexploitanten, de dierenbeschermingsorganisaties en het grote publiek hechten aan een gemeenschappelijke inbreng bij de vaststelling van normen inzake de omstandigheden waarin dieren in dierentuinen worden gehouden.

Naar schatting zijn er in de Europese Gemeenschap momenteel meer dan 1 000 dierentuinen, die een grote verscheidenheid van exotische en andere dieren tentoonstellen. De aard van de collecties loopt van instelling tot instelling sterk uiteen en er bestaan aanzienlijke verschillen in vakbekwaamheid, ervaring, financiële en personele middelen, inrichtingen en omstandigheden waarin de dieren worden gehouden. Dit hangt natuurlijk vooral samen met de grote verschillen tussen de wetgevingen van de Lid-Staten ter zake.

Door de jaren heen is op het houden van dieren in dierentuinen door het grote publiek, de media, de dierenbeschermingsorganisaties en het Europees Parlement steeds zwaardere kritiek uitgeoefend.

De Europese dierentuinexploitanten hebben zich verenigd in de European Association of Zoos and Aquaria (EAZA), die "Normen inzake de huisvesting en verzorging van dieren in dierentuinen" heeft vastgesteld. Alleen instellingen die deze normen onderschrijven, kunnen lid van de organisatie worden.

De richtsnoeren in de bijlage bij het onderhavige voorstel voor een aanbeveling van de Raad zijn grotendeels op de bedoelde EAZA-normen gebaseerd.

De Commissie is van mening, dat de algemene situatie in de dierentuinen van de Gemeenschap alleen drastisch kan worden verbeterd wanneer de Lid-Staten ter zake een wetgeving invoeren die voorziet in een vergunningsstelsel voor dierentuinen en gebaseerd is op een reeks algemeen aanvaarde richtsnoeren.

Zij beveelt de Raad daarom aan, het bijgaande voorstel voor een aanbeveling zo spoedig mogelijk aan te nemen.

⁽¹⁾ PB nr. C 249 van 24.9.1991, blz. 14.

Voorstel voor een
AANBEVELING VAN DE RAAD
betreffende het houden van wilde dieren in dierentuinen

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 130S, lid 1,

Gezien het voorstel van de Commissie⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

Overwegende dat in Verordening (EEG) nr. 3626/82 van de Raad betreffende de toepassing in de Gemeenschap van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantesoorten⁽²⁾ van 3 december 1982, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 2727/95 van de Commissie⁽³⁾, ten aanzien van een groot aantal soorten is bepaald, dat moet worden aangetoond dat adequate voorzieningen voor de huisvesting en de verzorging van levende specimens daarvan voorhanden zijn alvorens de invoer van de bedoelde specimens in de Gemeenschap wordt toegestaan; dat het krachtens genoemde verordening bovendien verboden is voor commerciële doeleinden specimens van de in bijlage C, deel 1, bij die Verordening en in bijlage I bij de Overeenkomst opgenomen soorten ten toon te stellen, tenzij daartoe voor educatieve doeleinden of voor onderzoek- of fokdoeleinden een specifieke afwijking is toegestaan;

Overwegende dat Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand⁽⁴⁾ van 2 april 1979, laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 94/24/EG⁽⁵⁾, en Richtlijn 92/43/EEG van de Raad inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁽⁶⁾ het vangen, houden en verhandelen van een groot aantal soorten verbieden, maar in afwijkingen voorzien voor specifieke doeleinden zoals onderzoek, educatie, herstel van natuurlijke populaties, reïntroductie en fok;

Overwegende dat het voor een correcte uitvoering van de bestaande en toekomstige communautaire wetgeving inzake het behoud van de wilde fauna en met het oog op de noodzaak ervoor te zorgen dat de dierentuinen hun belangrijke rol inzake educatie van het publiek, wetenschappelijk onderzoek en instandhouding van soorten op passende wijze vervullen, noodzakelijk is de wetgeving in de Lid-Staten op een gemeenschappelijke leest te schoeien wat betreft de vergunningen voor en de inspectie van dierentuinen, het houden van dieren in dierentuinen, de opleiding en veiligheid van het personeel en de educatie en veiligheid van het publiek; dat de richtsnoeren in de bijlage gebaseerd zijn op die welke door de European Association for Zoos and Aquaria zijn vastgesteld,

(1)

(2) PB nr. L 384 van 31.12.1982, blz. 1.

(3) PB nr. L 284 van 28.11.1995, blz. 3.

(4) PB nr. L 103 van 25.4.1979, blz. 1.

(5) PB nr. L 164 van 30.6.1994, blz. 9.

(6) PB nr. L 206 van 22.7.1992, blz. 1.

BEVEELT HET VOLGENDE AAN:

1. Binnen een termijn van twee jaar na de vaststelling van deze aanbeveling nemen de Lid-Staten bepalingen aan met betrekking tot een vergunningstelsel voor en de inspectie van bestaande en nieuwe dierentuinen⁽⁷⁾.
2. De basis van het vergunningstelsel vormt de indiening van een gedetailleerde aanvraag bij een door de betrokken Lid-Staat aangewezen bevoegde instantie.
3. Elke vergunning bevat gedetailleerde voorwaarden en wordt om de vijf jaar opnieuw beoordeeld. In de tussentijd ziet de bevoegde instantie toe op de naleving van de in de vergunning vervatte voorwaarden en voert zij, wanneer zij te eniger tijd reden heeft om aan te nemen dat niet langer aan deze voorwaarden wordt voldaan, een inspectie uit van de betrokken inrichtingen en treft zij passende maatregelen om de naleving van de voorwaarden te garanderen.
4. Alvorens een vergunning te verlenen, te weigeren of te verlengen, verricht de bevoegde instantie een inspectie ten einde te bepalen of aan de wettelijke voorschriften is voldaan.
5. Inspecties worden verricht door ten minste één lid van de bevoegde instantie en twee deskundigen die geen banden hebben met de geïnspecteerde inrichting en van wie er één over uitgebreide ervaring inzake het beheer en het beroepsmatig houden van dieren in dierentuinen dient te beschikken en de andere een dierenarts dient te zijn met ervaring inzake de behandeling van wilde dieren. Zij stellen een inspectieverslag op waarin de nodige bijzonderheden over de toestand in de dierentuin worden verstrekt in het licht van de wettelijke voorschriften, en doen aanbevelingen betreffende het al dan niet afgeven van een vergunning.
6. Wanneer bij een inspectie blijkt dat aan de wettelijke voorschriften niet, nog niet of niet meer wordt voldaan, sluit de bevoegde instantie de dierentuin voor het publiek. Het is de bevoegde instantie evenwel toegestaan een voorlopige vergunning af te geven waarin wordt bepaald dat de betrokken dierentuin de nodige maatregelen dient te nemen om binnen een termijn van ten hoogste twaalf maanden na de datum van afgifte van de bedoelde vergunning aan de voorschriften te voldoen. Ingeval binnen deze termijn niet aan de in de voorlopige vergunning gestelde voorwaarden is voldaan, trekt de bevoegde instantie de vergunning in en sluit zij de dierentuin voor het publiek.
7. Ingeval een dierentuin wordt gesloten, ziet de bevoegde instantie erop toe dat deze zich op een passende manier van de dieren ontdoet, hetzij doordat zij worden overgebracht naar een dierentuin die over een vergunning beschikt, hetzij doordat zij op een humane manier worden afgemaakt.

⁽⁷⁾ Onder "dierentuinen" worden verstaan alle permanente inrichtingen waar levende wilde dieren worden gehouden om te worden tentoongesteld aan het publiek, zoals zoölogische collecties, dierenparken, safariparken, vogelparken, dolfinaria, aquaria en gespecialiseerde collecties zoals vlindercollecties.

8. De in punt 1 bedoelde bepalingen dienen, overeenkomstig de in de bijlage opgenomen richtsnoeren voor de huisvesting en verzorging van dieren in dierentuinen, te garanderen dat in elke dierentuin:
 - 8.1. de dieren op zodanige wijze worden gehouden dat aan de ethologische, sociale en biologische behoeften van iedere soort wordt voldaan;
 - 8.2. de dieren uitstekend worden verzorgd, onder toepassing van een doordacht programma van preventieve en curatieve diergeneeskundige verzorging en voeding en wetenschappelijk verantwoorde fokmethoden;
 - 8.3. de dieren in gezonde en veilige omstandigheden worden gehouden en de gezondheid en veiligheid van het personeel en het publiek niet in gevaar komen;
 - 8.4. registers worden bijgehouden, met name van de aantallen dieren, de soort waartoe zij behoren, hun leeftijd en geslacht, de aantallen dieren die worden geboren en de omstandigheden bij deze geboorten, de acquisities, de aantallen gestorven dieren en de doodsoorzaak;
 - 8.5. accurate gegevens worden verschaft over elke tentoongestelde soort, met name de wetenschappelijke naam, de triviale naam of namen, het natuurlijke verspreidingsgebied, de biotoop, de biologische bijzonderheden en de instandhoudingsvooruitzichten van de soort;
 - 8.6. ervoor wordt gezorgd dat voor de verzorging van de dieren voldoende behoorlijk opgeleid personeel aanwezig is;
 - 8.7. inspecteurs die door de bevoegde instanties zijn aangewezen, te allen tijde toegang wordt verschaft tot het terrein, de uitrusting, de dieren en de registers van de instelling;
 - 8.8. de instandhouding van de wilde fauna en flora door middel van onderzoek, fokprogramma's en educatie van het publiek wordt bevorderd.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De Voorzitter

RICHTSNOEREN VOOR DE HUISVESTING EN VERZORGING VAN DIEREN IN DIERENTUINEN

1. Inleiding

1.1. Deze richtsnoeren zijn gebaseerd op de huidige stand van de kennis en de praktijk inzake de huisvesting en verzorging van dieren in dierentuinen.

1.2. In deze richtsnoeren zijn de volgende definities van toepassing:

1.2.1. *Welzijn*: het lichamelijk, sociaal en gedragsmatig welbevinden van de dieren;

1.2.2. *Verblijf*: iedere ruimte waar dieren worden gehouden;

1.2.3. *Omheining*: iedere voorziening om de dieren in hun verblijf te houden;

1.2.4. *Afscheiding*: iedere voorziening op enige afstand van de buitenkant van de omheining, bestemd om fysisch contact tussen de dieren en het publiek te beletten;

1.2.5. *Gevaarlijk dier*: ieder dier dat behoort tot een in de appendix van deze richtsnoeren genoemde soort alsmede ieder ander dier waarvan mag worden aangenomen dat het wegens zijn geaardheid, zijn moederinstinct of de sexuele fase waarin het zich bevindt of om enige andere reden, ernstig letsel kan veroorzaken of ziekten kan overdragen door bijten, krabben, stoten, verpletteren, injecteren van gif of anderszins;

1.2.6. *Gevaarlijk roofdier*: ieder dier dat behoort tot een in de appendix van deze richtsnoeren met een sterretje gemarkeerde soort.

2. Verzorging van de dieren - Welzijn, gezondheid en hygiëne

2.1. Routinewaarnemingen aan de dieren

2.1.1. De conditie en gezondheid van alle dieren dient dagelijks door behoorlijk opgeleide oppassers te worden gecontroleerd.

2.1.2. Dieren die spanningsverschijnselen vertonen of ziek of gewond blijken te zijn, moeten onmiddellijk worden onderzocht en zo nodig behandeld.

2.2. Huisvesting - Bewegingsruimte, lichaamsbeweging en groepering

2.2.1. De dieren moeten beschikken over een boeiende omgeving alsmede over ruimte en kooimeubilair die zijn aangepast aan hun gedragsmatige, sociale en biologische behoeften en die hen in staat stellen de voor hun welzijn noodzakelijke lichaamsbeweging te nemen. Tijdens eventuele periodes gedurende welke de dierentuin voor het publiek is gesloten, dienen de dieren dezelfde zorgen te genieten en over dezelfde mogelijkheden tot lichaamsbeweging te beschikken als tijdens de rest van het jaar.

2.2.2. De verblijven moeten een zodanige omvang hebben en de dieren moeten zo worden ondergebracht dat:

2.2.2.1. overmatige dominantie van individuen in groepen of kudden wordt vermeden;

2.2.2.2. ieder gevaar voor blijvende en aanslepende conflicten tussen leden van een kudde of een groep of tussen verschillende, in eenzelfde verblijf ondergebrachte soorten wordt vermeden;

2.2.2.3. de materiële capaciteit van een verblijf niet wordt overschreden;

2.2.2.4. woekering van parasieten en andere ziekteverwekkers wordt voorkomen.

2.2.3. De dieren mogen niet kunstmatig worden geprovoceerd om het publiek te vermaken.

2.2.4. Dieren van in groepsverband levende soorten mogen, behoudens uitzonderingsgevallen, niet individueel worden geïsoleerd, maar dienen overeenkomstig de aard van de soort te worden ondergebracht in groepen compatibele dieren.

2.2.5. In naast elkaar gelegen verblijven mogen alleen soorten worden gehouden die niet gespannen raken door elkaars aanwezigheid.

2.2.6. Waar nodig moeten drachtige dieren en dieren met jongen (c.q. eieren) apart worden gehuisvest om onnodige stress en lijden te vermijden.

2.3. Huisvesting - Comfort en welbevinden

2.3.1. De temperatuur in en de verluchting en verlichting van de verblijven moeten te allen tijde het comfort en het welbehagen van alle dieren van de betrokken soort ten goede komen. In dit verband moeten met name de bijzondere behoeften van drachtige en pasgeboren dieren alsmede pas ingevoerde exemplaren in aanmerking worden genomen.

2.3.2. De verlichting dient adequaat te zijn met het oog op de routinecontroles van de gezondheid en hygiëne van de dieren alsmede het schoonmaken van de verblijven. Als kunstlicht wordt gebruikt, dient het spectrum daarvan zo dicht mogelijk dat van zonlicht te benaderen, en mag het in geen geval zo intens zijn dat de dieren er ongemak door ondervinden of erdoor worden gekweld. De opeenvolging van periodes van licht en duisternis dient in overeenstemming te zijn met de seizoenvariëaties van de natuurlijke fotoperiodiciteit op de plek waar de dierenverblijven zich bevinden.

2.3.3. In openluchtverblijven moeten voldoende schuilplaatsen aanwezig zijn waar de dieren, voor zover zulks nodig is voor hun comfort en welbevinden, beschutting kunnen zoeken tegen bar weer of felle zon.

2.3.4. Aquatische en semi-aquatische dieren mogen slechts in openluchtverblijven worden gehouden indien er geen gevaar bestaat dat de temperatuurschommelingen van lucht en water hygiënische of gezondheidsproblemen veroorzaken. De betrokken bassins moeten, als dit voor het welbevinden van de dieren is vereist, permanent ijsvrij zijn.

2.4. Inrichting van de verblijven

2.4.1. Ten einde de dieren te helpen en ertoe aan te zetten een natuurlijk gedragspatroon te ontwikkelen, moeten in de verblijven voorzieningen worden aangebracht die zijn afgestemd op de specifieke behoeften van de betrokken soort, zoals materiaal voor het bouwen van een slaapplek of nest, takken, hopen en gangen, plassen en, voor aquatische en semi-aquatische dieren, waterplanten, grind enz.

2.5. Voorkoming van stress of verwondingen

2.5.1. Verblijven, kooimeubilair, uitrusting, toebehoren en omheiningen moeten zo zijn ontworpen en geconstrueerd en zo worden onderhouden dat zij voor de dieren geen gevaar opleveren en geen stress veroorzaken.

2.5.2. Elk van de bedoelde voorwerpen dat een mankement vertoont, moet onverwijld worden hersteld of vervangen.

2.5.3. Mankementen waardoor de dieren verwondingen zouden kunnen oplopen, moeten onmiddellijk worden verholpen; als dit niet mogelijk is, moeten de dieren zo worden ondergebracht dat zij niet met het gevaarlijke voorwerp in aanraking kunnen komen.

2.5.4. Planten die voor de dieren een gevaar kunnen betekenen, moeten buiten hun bereik worden gehouden.

2.5.5. Alle uitrusting, met inbegrip van machines en elektrische apparatuur, moet zodanig zijn aangebracht dat de dieren geen gevaar lopen en ook niets kunnen doen waardoor de bedoelde outillage niet langer veilig functioneert.

2.5.6. Uit de verblijven moeten alle voorwerpen worden verwijderd die een gevaar kunnen opleveren voor de dieren.

2.5.7. Bassins, watertanks, aquaria en dergelijke die aquatische dieren bevatten, mogen geen water bevatten dat de gezondheid van die dieren zou kunnen schaden. De nodige voorzorgen moeten worden genomen om te beletten dat vreemde voorwerpen in het water terechtkomen. De chemische verbindingen waarmee het water eventueel wordt behandeld, moeten zo worden toegepast dat zij de dieren geen schade toebrengen en geen ongemak bezorgen. Ingeval chloor wordt gebruikt, kan dit hetzij in de vorm van chloorgas, hetzij als een waterige oplossing van natriumhypochloriet worden toegevoegd.

2.5.8. Bomen in of nabij verblijven moeten regelmatig worden geïnspecteerd en, waar nodig om verwonding van dieren door vallende takken te vermijden of om ontsnapping via die bomen te voorkomen, worden gesnoeid of geveld.

2.5.9. Voor het personeel geldt een rookverbod in de onmiddellijke nabijheid van de dieren en tijdens het bereiden van hun voedsel.

2.5.10. Met de dieren mag alleen worden omgegaan door of onder toezicht van bevoegd en behoorlijk opgeleid personeel. Bij het aanraken mag de dieren geen letsel worden toegebracht en moeten onnodige stress en ongemak hun bespaard blijven.

2.5.11. Direct fysiek contact tussen dieren en publiek mag alleen tot stand komen onder toezicht van het personeel en moet, qua duur en omstandigheden, verenigbaar zijn met het welzijn en het comfort van de dieren.

2.6. Voedsel en drinken

2.6.1. Voedsel en drinken moeten qua voedingswaarde en verstrekte hoeveelheid beantwoorden aan de specifieke behoeften van de betrokken soort en van ieder individu, met name in het licht van conditie, grootte, leeftijd en activiteitsniveau; daarbij moet rekening worden gehouden met speciale omstandigheden (bij voorbeeld vastendagen, langere vastenperiodes of overwintering) en moet voor bepaalde dieren (bij voorbeeld dieren die in veterinaire behandeling zijn of drachtige dieren) in een speciaal dieet worden voorzien.

2.6.2. Voor alle aspecten van de voeding moet het advies van dierenartsen of andere deskundigen worden gevraagd en opgevolgd.

2.6.3. Voedsel en drinken moeten in hygiënische omstandigheden worden opgeslagen, bereid en aangeboden. Elke chemische en bacteriële verontreiniging moet worden vermeden.

2.6.4. Bij het verstrekken van voedsel en drinken moet rekening worden gehouden met het natuurlijke gedrag van de dieren, en met name met het sociale aspect. Voeder- en drinkbakken moeten zodanig worden geplaatst dat ieder dier in het verblijf er gemakkelijk bij kan.

2.6.5. Het voeren van de dieren door de bezoekers is in principe verboden maar mag op een selectieve basis worden toegestaan. In dergelijke gevallen moet de directie van de dierentuin passend voedsel ter beschikking stellen of aangeven welk voedsel mag worden aangeboden.

2.7. Hygiëne en ziektebestrijding

2.7.1. Zowel wat de persoonlijke hygiëne van het personeel als wat de dierenverblijven en behandelingsruimten betreft, moeten adequate hygiënische normen worden toegepast en doorgezet.

2.7.2. De dierenverblijven en de daarin aangebrachte uitrusting moeten met speciale zorg dagelijks worden schoongemaakt. De kwaliteit van het eventueel in de verblijven aanwezige water moet, om het gevaar voor ziekten te beperken, zorgvuldig worden bewaakt.

2.7.3. Onschadelijke schoonmaakmiddelen, schoonmaakgereedschap en water moeten vlot beschikbaar zijn.

2.7.4. Zodra bij een dier een besmettelijke ziekte wordt vastgesteld, moet het advies van een dierenarts worden ingewonnen inzake het schoonmaken en ontsmetten van verblijven of eventuele andere plaatsen. Dit advies moet te allen tijde worden opgevolgd.

2.7.5. De afvoerkanalen in de verblijven moeten een capaciteit hebben die toereikend is voor de adequate afvoer van overtollig water.

2.7.6. Op voor dieren toegankelijke plaatsen mag zich geen andere open afvoer bevinden dan die van oppervlaktewater.

2.7.7. Afval moet regelmatig worden verwijderd en afgevoerd.

2.7.8. Er moet een veilig en doeltreffend plan voor de bestrijding van plagen en, waar nodig, van predatoren worden opgesteld dat in de gehele dierentuin moet worden uitgevoerd.

2.7.9. De oppassers en andere personeelsleden moeten instructies krijgen om onverwijld iedere besmettelijke ziekte te melden die zij hebben opgelopen of iedere besmettingsbron waarmee zij in aanraking zijn geweest, indien die besmetting op dieren kan worden overgebracht of de gezondheid van dieren kan schaden. De directie van de dierentuin dient na een dergelijke kennisgeving de nodige maatregelen te nemen.

2.7.10. De oppassers en andere personeelsleden moeten instructies krijgen om iedere andere omstandigheid te melden waardoor hun mogelijkheden om de dieren op een veilige en verantwoorde manier te verzorgen, wordt beperkt.

3. Verzorging van de dieren - Veterinaire aspecten

3.1. Er moet voor worden gezorgd dat alle dieren⁽¹⁾ geregeld veterinaire verzorging krijgen in het kader van een programma dat wordt uitgevoerd onder toezicht van een dierenarts.

3.2. Dit programma omvat routineonderzoeken en onderzoek op parasieten alsmede de regelmatige preventieve toediening van geneesmiddelen, inclusief vaccins.

3.3. Dierentuinen met een volwaardige veterinaire dienst moeten beschikken over: een onderzoektafel; de instrumenten die nodig zijn voor elementaire chirurgische ingrepen; voorzieningen voor het anestheseren; het basisinstrumentarium voor het stellen van een diagnose; voldoende stopcontacten voor verlichting en andere elektrische armaturen; voorzieningen voor het nemen van bloed en andere monsters en voor de behandeling en de verzending ervan; een compleet assortiment geneesmiddelen.

3.4. Dierentuinen die niet over een dergelijke volwaardige veterinaire dienst beschikken, moeten ter plaatse over een behandelingskamer beschikken waar routineonderzoeken op de dieren kunnen worden uitgevoerd in een schone, goed verluchte en goed verlichte omgeving.

3.5. Er moeten passende ruimten en voorzieningen worden gereserveerd voor de verzorging van dieren die gestresst, ziek of gewond zijn alsmede voor het manueel opkweken en het verplegen van dieren.

3.6. Er dienen passende voorzieningen aanwezig te zijn voor het ophalen, het in bedwang houden en het anestheseren van dieren, voor de naverzorging van dieren die uit de narcose ontwaken en voor het pijnloos doden van dieren.

⁽¹⁾ De verzorging van vissen en ongewervelde dieren mag ook aan andere deskundigen dan dierenartsen worden toevertrouwd.

- 3.7. Er moet extra huisvesting op een zekere afstand van de andere dieren aanwezig zijn waar nieuw aangekomen dieren kunnen worden geïsoleerd en onderzocht.
- 3.8. Nieuw aangekomen dieren moeten, vóór zij bij de andere dieren in de collectie worden gebracht, apart worden gehouden tot zij grondig zijn onderzocht.
- 3.9. In de ruimte waar dieren apart of in quarantaine worden gehouden, moet bijzondere zorg worden besteed aan de hygiëne.
- 3.10. Indien de bevoegde dierenarts zulks nodig acht, mogen het gereedschap en de beschermende kleding die door het personeel in de isoleerruimten worden gebruikt, alleen in die ruimten worden gebruikt, schoongemaakt en opgeslagen.
- 3.11. Alle diergeneesmiddelen, vaccins en andere producten waarvan het gebruik aan beperkingen onderworpen is, moeten veilig worden bewaard op een alleen voor bevoegde personen toegankelijke plaats.
- 3.12. Diergeneesmiddelen waarvan het gebruik aan beperkingen onderworpen is, moeten worden toegediend onder toezicht van een dierenarts.
- 3.13. In overleg met een dierenarts moet een regeling worden getroffen voor het aanleggen van een reserve tegengiffen tegen potentieel giftige stoffen, hetzij in de dierentuin zelf, hetzij in een plaatselijk ziekenhuis, hetzij bij de betrokken dierenarts.
- 3.14. Alle verontreinigde of overbodig geworden veterinaire uitrusting moet op een veilige manier worden verwijderd.

4. Voorzieningen voor gestorven dieren

- 4.1. Dode dieren moeten zo worden behandeld dat ieder besmettingsrisico wordt vermeden.
- 4.2. Wanneer een dier in de collectie sterft, moet het ter bepaling van de doodsoorzaak worden onderzocht door een dierenarts, een patholoog of een andere persoon met de passende opleiding en ervaring, tenzij de doodsoorzaak evident of het onderzoek onuitvoerbaar is.
- 4.3. Waar het niet mogelijk is om de dode dieren snel naar een bevoegd veterinair laboratorium buiten de dierentuin te brengen, moeten voorzieningen voorhanden zijn waar postmortale onderzoeken kunnen worden uitgevoerd en veterinaire monsters veilig en hygiënisch kunnen worden verwerkt. Indien het postmortale onderzoek niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, moeten de dieren in koel- of diepvriesruimten kunnen worden opgeslagen tot zij in een geschikte gesloten recipiënt naar een laboratorium voor postmortale onderzoeken worden vervoerd.
- 4.4. In de ruimte in de dierentuin waar postmortale onderzoeken worden uitgevoerd, moeten de volgende voorzieningen en uitrusting beschikbaar zijn: een doeltreffend afvoersysteem; gemakkelijk schoon te houden vloeren en muren; een onderzoektafel; een passend instrumentarium voor het uitvoeren van postmortale onderzoeken; voorzieningen voor het nemen en bewaren van monsters en, voor collecties die ook grotere dieren omvatten, een takel.

4.5. Na afloop van de postmortale onderzoeken moeten kadavers en organen zo spoedig mogelijk op een veilige manier worden verwijderd.

4.6. Via contacten met veterinaire en wetenschappelijke kringen en andere belanghebbenden moet ervoor worden gezorgd dat voor alle biologische en postmortale specimens een zo nuttig mogelijke wetenschappelijke of educatieve bestemming wordt gevonden.

5. Veiligheid

5.1. Verblijven

5.1.1. Gevaarlijke dieren moeten te allen tijde in verblijven worden gehouden, die zij alleen onder toezicht van bevoegd personeel mogen verlaten. Zich vrij bewegende ongevaarlijke dieren moeten zich te allen tijde op het terrein van de dierentuin bevinden.

5.2. Omheiningen

5.2.1. De omheiningen, inclusief hekken en deuren, moeten zo zijn ontworpen en geconstrueerd en zo worden onderhouden dat de dieren binnen de voor hen bestemde verblijven worden gehouden.

5.2.2. Overal waar door, onder of over de omheining heen direct contact tussen het publiek en gevaarlijke dieren mogelijk is, moet dit contact worden verhinderd door het aanbrengen van een adequate afscheiding.

5.3. Afsluiting rond de dierentuin

5.3.1. De afsluiting rond de dierentuin, met inbegrip van de in- en uitgangen, moet zo zijn ontworpen en geconstrueerd en zo worden onderhouden dat onbevoegden moeilijk toegang kunnen krijgen en dat ontsnapping van dieren uit de dierentuin zoveel mogelijk wordt verhinderd.

5.3.2. Afsluitingen rond dierentuinen mogen lager dan 2 meter geen geëlektriseerde gedeelten bevatten, tenzij de afsluiting tevens dienst doet als normale omheining voor de dieren en ervoor is gezorgd dat bezoekers er niet mee in aanraking kunnen komen.

5.4. Waarschuwborden

5.4.1. Ieder dierenverblijf waar zich een risico voor de veiligheid voordoet, moet, naast de nodige afscheidingen, ook worden voorzien van een voldoende aantal duidelijk zichtbare en leesbare waarschuwborden.

5.5. Uitgangen

5.5.1. De dierentuin moet over een voldoende aantal uitgangen beschikken in verhouding tot de grootte van de dierentuin en het maximale aantal bezoekers dat op een gegeven tijdstip aanwezig kan zijn en de dierentuin eventueel snel moet kunnen verlaten.

5.5.2. Er moet voor duidelijke bewegwijzering worden gezorgd en de uitgangen zelf moeten gemakkelijk te herkennen zijn.

5.5.3. Alle uitgangen van de dierentuin moeten vrij worden gehouden en de betrokken hekken of poorten moeten gemakkelijk van binnenuit kunnen worden geopend. Zij moeten evenwel zo zijn ontworpen dat dieren moeilijk kunnen ontsnappen.

5.6. Safariparken

5.6.1. De in- en uitgangen van safariparken waar gevaarlijke roofdieren en primaten worden gehouden, moeten voorzien zijn van een systeem van twee hekken die op een zodanige afstand van elkaar zijn geplaatst dat vóór en achter ieder binnen- of buitenrijdend voertuig beide hekken stevig kunnen worden gesloten. Dit systeem van dubbele hekken moet zo zijn ontworpen en geconstrueerd en zo worden onderhouden dat, als er zich dieren in de ingesloten ruimte bevinden of als dieren zich toegang daartoe kunnen verschaffen, het ene hek alleen kan worden geopend als het andere naar behoren is gesloten. Voor zover het publiek daardoor geen gevaar loopt, mag de mogelijkheid worden ingebouwd om dit systeem in noodgevallen te inactiveren. Ter bescherming van de in- en uitgangen moet naar binnen toe over een afstand van ten minste 25 meter aan beide zijden van de weg een loodrecht tegen de buitenafsluiting van het park aangebrachte afsluiting zijn geplaatst die aan dezelfde eisen voldoet als de omheining zelf.

5.6.2. De toegang tot parken waar andere gevaarlijke dieren worden gehouden, wordt verleend via één enkel, te allen tijde door personeel bewaakt hek aan in- en uitgang. Voor grazende dieren of hoefdieren kan worden volstaan met een wildrooster.

5.6.3. Poorten in de afsluitingen tussen verschillende delen van een safaripark moeten zodanig worden geconstrueerd dat de dieren binnen hun eigen verblijf worden gehouden.

5.6.4. Als elektrische drukcontactplaten voor de bediening van hekken worden gebruikt, moeten zij zo zijn ontworpen en geïnstalleerd en zo worden onderhouden dat wanneer zij niet functioneren, alle hekken die erdoor worden bediend automatisch dichtgaan zodat de dieren hun verblijven niet kunnen verlaten.

5.6.5. Mechanische hekken moeten ook op een andere wijze kunnen worden bediend zodat zij bij een onderbreking van de stroomvoorziening of in andere noodgevallen manueel kunnen worden geopend en gesloten. Zij moeten zo zijn ontworpen dat zij bij het uitvallen van de stroom automatisch dichtgaan.

5.6.6. Het personeel dat de mechanische hekken bedient, moet een goed en onbelemmerd uitzicht hebben op die hekken en op de onmiddellijke omgeving daarvan.

5.6.7. In safariparken moet een systeem van éénrichtingsverkeer worden ingesteld om de verkeersstroom te kunnen reguleren. Voertuigen mogen alleen stoppen op plaatsen waar de weg ten minste 6 meter breed is.

5.6.8. In safariparken waar gevaarlijke roofdieren, primaten en andere gevaarlijke dieren worden gehouden, moeten:

5.6.8.1. alle voertuigen worden geweerd tenzij een reddingsvoertuig beschikbaar is om defecte voertuigen onmiddellijk op te halen;

5.6.8.2. te allen tijde voertuigen zonder stevig dak worden geweerd;

5.6.8.3. goed zichtbare en gemakkelijk leesbare mededelingen zijn aangebracht, waarin de bezoekers erop worden gewezen dat zij (a) in het voertuig moeten blijven zolang zij zich in het park bevinden; (b) alle deuren van het voertuig gesloten moeten houden; (c) alle vensters en het dak van het voertuig dicht moeten laten; (d) in geval van pech moeten claxonneren en/of met de lichten knipperen en wachten op het reddingsvoertuig.

5.6.9. Gedurende de openingstijden van een safaripark waar gevaarlijke dieren worden gehouden, moet het gehele terrein van het park ononderbroken worden bewaakt. De personen die verantwoordelijk zijn voor de bewaking moeten over een gepast vuurwapen beschikken en zijn opgeleid om het te gebruiken, zodat dieren in noodgevallen kunnen worden gedood om een mensenleven te redden of verwondingen te voorkomen.

5.7. Uitlaten en verwijderen van dieren uit hun verblijven

5.7.1. Gevaarlijke dieren mogen niet worden uitgelaten voor direct contact met het publiek, tenzij onder individueel toezicht van een bevoegd personeelslid en op voorwaarde dat er geen gevaar bestaat dat zij letsels toebrengen of ziekten overdragen.

5.7.2. Het personeel moet voorzichtig te werk gaan bij het verwijderen van een niet gevaarlijk dier uit zijn gewone verblijf, aangezien het gedrag van dieren in dergelijke omstandigheden vaak minder voorspelbaar is.

5.7.3. Wanneer dieren voor ritjes worden gebruikt, moet ervoor worden gezorgd dat de bezoekers noch de dieren verwondingen kunnen oplopen.

5.7.4. Elk dier dat het terrein van de dierentuin dient te verlaten, moet worden opgepast door een bevoegd en behoorlijk opgeleid personeelslid, en de veiligheid en het welzijn ervan moeten te allen tijde worden gegarandeerd.

5.7.5. Gevaarlijke dieren die het terrein van de dierentuin dienen te verlaten, moeten te allen tijde in veilige omstandigheden worden gehouden. Direct contact met andere personen dan het bevoegde en behoorlijk opgeleide personeel en andere bevoegden, moet worden vermeden.

5.7.6. De dierentuin dient vlot te kunnen beschikken over voorzieningen voor het takelen, in kratten laden en vervoeren van de dieren in de collectie.

5.8. Ontsnapping van dieren uit hun verblijven

5.8.1. De directie van de dierentuin moet nagaan of het ontsnappen van een dier uit zijn verblijf gevaar zou kunnen opleveren en moet zich daarbij afvragen welke weg het ontsnapte dier in en buiten de dierentuin waarschijnlijk zou volgen.

5.8.2. Er moeten noodplannen beschikbaar zijn die door het volledige personeel zijn ingestudeerd en geoefend.

5.8.3. De noodplannen dienen te voorzien in de permanente aanwezigheid van een personeelslid dat bevoegd is om beslissingen te treffen ten aanzien van ontsnapte dieren, inclusief het al dan niet afschieten daarvan.

5.8.4. Ieder personeelslid dat bij de uitvoering van het noodplan zal worden ingeschakeld, moet een initiële opleiding alsmede regelmatige herhalingslessen en -oefeningen volgen.

5.9. Veiligheid van het publiek

5.9.1. Alle voor het publiek toegankelijke gebouwen, constructies en terreinen moeten zo worden onderhouden dat zij veilig zijn.

5.9.2. Bomen op voor bezoekers toegankelijke plekken moeten regelmatig worden gecontroleerd en, voor zover nodig, gesnoeid of geveld.

5.9.3. Voor het publiek toegankelijke bruggen en looppaden boven en tunnels onder dierenverblijven moeten zo zijn ontworpen en gebouwd en zo worden onderhouden dat zij de maximale belasting waaraan zij kunnen worden blootgesteld, veilig kunnen doorstaan. Zij dienen zich buiten het bereik van gevaarlijke dieren te bevinden zodat het publiek daarmee niet in contact kan komen. Zij moeten zo worden afgeschermd dat de dieren ze niet kunnen beschadigen.

5.9.4. Overal op het terrein moeten op plekken waar mensen zouden kunnen vallen (randen, waterkanten, enz.), waarschuwborden worden aangebracht; waar nodig moeten dergelijke plekken op een passende wijze worden afgeschermd.

5.9.5. De bezoekers moet de toegang worden ontzegd tot alle gebouwen die risico's kunnen opleveren voor hun gezondheid of veiligheid. Dergelijke gebouwen moeten op slot worden gehouden en het publiek moet er door middel van waarschuwborden op worden gewezen dat de toegang om veiligheidsredenen is verboden.

5.9.6. Andere niet voor het publiek toegankelijke plaatsen moeten duidelijk zijn aangegeven, bij voorbeeld door middel van afsluitingen en waarschuwborden.

5.10. Eerste hulp bij ongevallen

5.10.1. In de dierentuin moeten voorzieningen en schriftelijke instructies voor eerste hulp direct beschikbaar zijn.

5.10.2. In dierentuinen waar giftige dieren worden gehouden, moeten adequate en recente tegengiften aanwezig zijn, die overeenkomstig de voorschriften van de fabrikant moeten worden opgeslagen.

5.10.3. Aan het personeel moeten schriftelijke instructies worden gegeven over de te volgen handswijze bij ongevallen waarbij giftige dieren en bezoekers zijn betrokken. Deze instructies moeten onder meer betrekking hebben op: (a) de eerste hulp, en (b) de gegevens die op een voor het plaatselijk ziekenhuis bestemd formulier moeten worden vermeld, en met name de aard van de beet of steek en de betrokken diersoort, de specificatie van het tegengif dat aan de patiënt is toegediend of dat hem met het oog op toediening is verstrekt, de naam van het bevoegde personeelslid van de dierentuin en diens telefoonnummer.

6. Registratie van gegevens

6.1. Over alle individueel te herkennen dieren en groepen dieren die tot de collectie behoren of ooit daartoe hebben behoord, moeten door de dierentuin gedetailleerde gegevens worden bijgehouden.

6.2. Deze gegevens moeten worden opgeslagen in een kaartregistersysteem of een computerbestand waarmee informatie snel kan worden opgezocht en geraadpleegd - bij voorkeur het ISIS-ARKS-systeem. Van alle registers dienen regelmatig kopieën (back-ups) te worden gemaakt die op een veilige plaats worden bewaard.

6.3. De volgende gegevens moeten worden geregistreerd:

6.3.1. de officiële wetenschappelijke naam en, in voorkomend geval, de triviale naam van de soort;

6.3.2. de oorsprong (d.w.z. of het dier in het wild of in gevangenschap is geboren, de identificatie van de ouders (voor zover bekend) en eventuele vorige verblijfplaatsen);

6.3.3. het geslacht van het dier (indien bekend);

6.3.4. de geboortedatum (eventueel bij benadering bepaald);

6.3.5. alle natuurlijke of door de mens aangebrachte bijzondere merktekens (waarvan zo nodig zowel een duidelijke beschrijving als kleurenfoto's of tekeningen dienen te worden bewaard);

6.3.6. medische gegevens, met inbegrip van gegevens over de conditie van het dier, de geneesmiddelen die het zijn toegediend en de andere behandelingen die het heeft ondergaan, telkens met vermelding van de betrokken data;

6.3.7. voor zover relevant, het sociale gedrag en de sociale status van het dier, met inbegrip van eventuele incompatibiliteiten, conflicten en bijzondere gedragingen;

6.3.8. voor zover relevant en bekend, gegevens over het vroegere en huidige voortplantingssucces van het dier en gegevens over eventuele nakomelingen;

6.3.9. de sterfdatum en de resultaten van een eventueel postmortaal onderzoek;

6.3.10. wanneer een dier is ontsnapt, schade heeft veroorzaakt of personen heeft verwond, de gegevens daaromtrent en een overzicht van de maatregelen die zijn genomen om herhaling te voorkomen;

6.3.11. de datum waarop het dier in de dierentuin is aangekomen, de datum van vertrek, de reden daarvoor en de identificatie van de nieuwe eigenaar.

6.4. Eventuele documenten die krachtens de wetgeving inzake het behoud of de bescherming van de soort zijn vereist, moeten desgevraagd kunnen worden overgelegd

6.5. Dieren die naar een nieuwe bestemming worden overgebracht, dienen vergezeld te gaan van een afschrift van alle relevante registeruittreksels en documenten.

6.6. Afgezien van de gegevens over de individuele dieren, moet jaarlijks een inventaris worden opgemaakt van het complete bestand. Deze omvat de volgende gegevens:

6.6.1. de officiële wetenschappelijke naam en de triviale naam of namen van elke soort,

6.6.2. het totale aantal op 1 januari in de collectie aanwezige dieren, opgesplitst naar soort en geslacht*;

6.6.3. het aantal dieren dat in de loop van het jaar aan de collectie is toegevoegd, opgesplitst naar soort en geslacht*;

6.6.4. het aantal in dat jaar geboren dieren, opgesplitst naar soort en geslacht*;

6.6.5. het aantal in dat jaar gestorven dieren, opgesplitst naar soort en geslacht*;

6.6.6. het aantal dieren dat uit de collectie is afgevoerd, met inbegrip van verkochte en in bruikleen gegeven dieren enz., opgesplitst naar soort en geslacht*;

6.6.7. het aantal op 31 december in de collectie aanwezige dieren, opgesplitst naar soort en geslacht*.

6.7. De in punt 6.6 bedoelde inventaris wordt opgesteld in de volgende vorm:

Triviale naam	Wetenschappelijke naam	Totaal aantal op 1/1	Aanwinsten	Geboorten	Sterfte	Levend overgedragen	Totaal aantal op 1/1
aaa	bbb	1.1.1	1.1.1	1.1.1	1.1.1	1.1.1	1.1.1

7. Bestemming van overtollige dieren

7.1. Dierentuinen die dieren teveel hebben, mogen deze niet verkopen of overdragen aan particulieren, tenzij de persoon in kwestie de betrokken soort met succes fokt en/of over de passende ervaring en voorzieningen beschikt. In geen geval mogen dieren worden overgedragen aan dierenhandelaren of circussen of voor gebruik in dierproeven die voor het dier onaangename gevolgen hebben.

7.2. Als dieren moeten worden afgemaakt, dient dit op een pijnloze manier te geschieden.

8. Bepalingen met betrekking tot bedreigde en uitstervende diersoorten

8.1. Bij de aanschaffing en de overdracht of opruiming van specimens die behoren tot soorten welke krachtens de internationale, communautaire of nationale wetgeving zijn beschermd, moeten de ter zake geldende bepalingen onverkort worden nageleefd

* Inclusief dieren waarvan het geslacht niet is bepaald.

8.2. Het in gevangenschap fokken van bedreigde of in het wild reeds uitgestorven soorten (IUCN) dient zo mogelijk te geschieden in het kader van een internationaal of regionaal fokprogramma, waarbij een stamboek van de betrokken exemplaren wordt bijgehouden.

9. Eisen inzake educatieve activiteiten

9.1. Elke dierentuin dient een informatief en educatief programma voor bezoekers en met name voor schoolkinderen op te stellen, dat gebaseerd is op een inzichtelijke inleiding tot de biologie, de ecologie en het behoud van de in de collectie vertegenwoordigde soorten.

9.2. De dierentuin dient passende voorzieningen voor voordrachten en groepswerk ter beschikking te stellen.

9.3. Bij het ontwikkelen en actualiseren van het educatief programma moet het advies worden ingewonnen van een deskundige met de passende biologische kennis en pedagogische ervaring.

9.4. Als onderdeel van het educatief programma moet een wetenschappelijk verantwoorde brochure worden aangeboden waarin de bezoekers informatie wordt verstrekt over de biologie en de ecologie van de in de collectie vertegenwoordigde diergroepen en de instandhoudingsvooruitzichten van de betrokken soorten in het wild

9.5. Op de verblijven moeten bordjes worden aangebracht met correcte informatie over de tentoongestelde soorten en met name de wetenschappelijke naam, de triviale naam of namen, het natuurlijke verspreidingsgebied, de biotoop, de biologische bijzonderheden, het gedrag en de instandhoudingsvooruitzichten van elke soort.

9.6. Indien vertoningen van wilde dieren worden georganiseerd, moet daarbij het natuurlijk gedrag van de dieren centraal staan. Voor zover daarbij commentaar wordt verstrekt dienen met name de biologische feiten aan bod te komen die het publiek stimuleren om het gedrag van de dieren te observeren.

10. Wetenschappelijk onderzoek

10.1. Ingeval een dierentuin specimens aanschafft met het oog op wetenschappelijk onderzoek, werkt de directie samen met andere dierentuinen, onderzoekinstellingen, universiteiten en organisaties voor natuurbehoud.

11. Personeel

11.1. Elke dierentuin moet een voldoende aantal behoorlijk opgeleide en competente personeelsleden in dienst hebben om de dieren te allen tijde een uitstekende verzorging te garanderen.

Gevaarlijke dieren en gevaarlijke roofdieren als bedoeld in de punten 1.2.5 en 1.2.6 van de Richtsnoeren voor de huisvesting en verzorging van dieren in dierentuinen

Noten:

- Huisdieren zijn in deze appendix niet opgenomen.
- De vermelde dieren kunnen door hun fysieke kracht, hun specifieke wapens (bij voorbeeld gif) en hun gedrag gevaar opleveren voor de mens en voor andere dieren
- Ook dieren die niet in deze appendix zijn opgenomen, kunnen in bepaalde omstandigheden gevaarlijk zijn.
- Gevaarlijke roofdieren zijn aangegeven met een sterretje (*).

Zoogdieren

Buideldieren

Volwassen mannetjes van *Macropus rufus*, *M. fuliginosus* en *M. robustus*

Primaten

Volwassen Pongidae en Hylobatidae

Volwassen mannelijke Cercopithecidae, *Macaca sylvana* uitgezonderd, en Cebidae

Roofdieren

Alle Ursidae*, alle specimens van *Ailuropoda melanoleuca*, *Canis lupus**, *Canis rufus**, *Lycaon pictus**, *Mellivora capensis*, *Gulo gulo*, alle Hyaenidae (uitgezonderd *Proteles cristatus* maar met inbegrip van *Crocuta crocuta**), alle specimens van *Panthera** spp.

Zeeroofdieren

Volwassen mannelijke Otariidae en volwassen mannelijke specimens van *Halichoerus gryphus*

Alle specimens van *Odobenus rosmarus*, *Mirounga* spp. en *Hydrurga leptonyx*

Walvisachtigen

Alle specimens van *Orcinus orca*

Slurfdieren

Alle Elephantidae die meer dan twee jaar oud zijn.

Onevenhoevigen

Volwassen mannelijke Equidae

Alle Rhinocerotidae

Volwassen mannelijke Tapiridae

Evenhoevigen

Volwassen Suidae en Tayassuidae

Alle Hippopotamidae

Mannelijke Camelidae tijdens de bronst

Volwassen specimens van *Alces alces*

Alle specimens van *Elaphurus davidianus*

Mannelijke specimens van *Cervus* spp., *Rangifer* spp. en *Capreolus* spp. tijdens de bronst

Alle Giraffidae

Mannelijke specimens van *Boselaphus tragocamelus*, *Taurotragus* spp., *Addax nasomaculatus*, en *Kobus* spp.

Alle specimens van *Hippotragus* spp., *Oryx* spp., *Connochaetes* spp., *Alcelaphus* spp., *Bison* spp., *Bos* spp., *Syncerus* spp. en *Ovibos moschatus*

Alle mannelijke specimens van *Budorcas taxicolor*

Alle mannelijke Caprinae tijdens de bronst

Vogels

Loopvogels

Alle specimens van *Struthio camelus*

Alle specimens van *Dromaius novaehollandiae* tijdens het broedseizoen

Alle specimens van *Casuaris* spp.

Alle specimens van *Rhea americana* en *Pterocnemia pennata* tijdens het broedseizoen

Ooievaars en reigers

Alle specimens van *Ardea goliath*, *Ephippiorhynchus senegalensis*, *Xenorhynchus asiaticus* en *Leptoptilos* spp.

Kraanvogels

Alle Gruidae tijdens het broedseizoen

Dagroofvogels en uilen

Alle Falconiformes en Strigiformes

Neushoornvogels

Alle specimens van *Bucorvus* spp.

Reptielen

Krokodillen

Alle Alligatoridae, Crocodylidae en Gavialidae

Hagedissen

Alle Helodermatidae

Alle specimens van *Varanus komodoensis*, *V. varius* en *V. salvator* die meer dan 1,5 meter lang zijn

Slangen

Alle Boidae die meer dan 3 meter lang zijn

Alle specimens van *Dispholidus typus*, *Thelotornis kirtlandii* en alle Elapidae, Hydrophiidae, Viperidae en Crotalidae

Vissen

Kraakbeenvissen

Alle Myliobatoidei

Beenvissen

Alle specimens van *Synanceja* spp., *Inimicus* spp., *Pterois* spp. en *Trachinus* spp.

Ongewervelde dieren

Geleedpotigen

Alle specimens van bepaalde soorten behorend tot de Orthognatha en de Scorpiones

Weekdieren

Alle specimens van bepaalde soorten behorend tot de Conidae

Alle specimens van *Haplochaena maculosa*

ISSN 0254-1513

COM(95) 619 def.

DOCUMENTEN

NL

14

Catalogusnummer : CB-CO-95-652-NL-C

ISBN 92-77-97097-9

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg